

På nye veier

Når andre drar til fjells, drar jeg til Hitra. Ja, hver sin smak, sier du. Men når nå du bare har smakt den ene, så er du lite kompetent til å dømme om hvilken smak som er den beste. Jeg har smakt dem begge, og lell drar jeg til Hitra.

Den menneskelige natur er forskjellig. Jeg er fullt klar over og innrømmer at ut fra dette faktum kan begge smaksretninger være i fullstendig overensstemmelse med det som er naturlig for oss begge. Hva krever din egen natur av naturen som omgir deg? Ønsker du dødsens stillhet for dine spente, overanstrengte nerver, da har fjellet mye å gi deg. Men da må du søke inn til stillheten som *kan* være der. På enslige vandringer over vide vyer og ødslige steinørkener hviler dødsstille og fred, det er ikke diskutabelt. Den enslige heiløa på bergknatten understreker dette til overmål med vel avstemte, klagende toner.

Jeg liker ikke gravstillheten. Ikke liker jeg å grave etter livs-spirer i bergsprekker heller, og ikke å forstørre mikroskopiske funn gjennom lupe. Ved sjøen leiter du ikke etter livet. Der er *livet* det sentrale og triumferende. Under havflata så langt øyet rekker, på og over den myldrer det med liv, fisk og fugl og planter, tang og tare. Kysten er som Noas ark i all sin mangfoldighet. En amatør i flora og fauna har evig nok med å lære navn på det en ser med bare øynene. Det er en stor viten bare det.

Men ensomhet og ro kan du finne på Hitra også. Ta fiskestanga di og gå til marka. Du kan gå der dag ut og dag inn, ingen for-

styrer deg. Jeg har gått der i ukevis og kan bevitne det. Men du verden for noen variasjoner det er i natur og liv! Der er lauvskog og furuskog og snaufjell, milelange grasmyrer og vatn og tjønn, steinmarker, graslier, et Norge i miniatyr slik som Johan Hopsjøes Dolmen by ute i skjærgården er blitt det — et vidunderlig puslespill i utforming og farger. Dette er mye, men en tur til Hitra er mye mere. Jeg tenker på *folkelivet*, den hverdagslige spenning som preger det, på eventyret det er fylt med: Det skjulte i hav og fjord og sund som plutselig besetter og mobiliserer mann av huse i ei hektisk onn.

Som nå i sommer. Jeg kom fra marka ned til sjøbygda. Da lå hamna full av båter, og ute på fjorden dyppet kagger og skinnblåser så langt øyet rakk. Hva var det nå igjen? Jeg ante en overraskelse, og jeg fikk svar. Det var bare et nytt fiske som var begynt. Nå fiska de en fisk som hette lysing. Jeg skyndte meg ned på brygga for å se denne nye fiskarten som plutselig hadde skapt slikt røre. — Å, var det han der? Denne fisken hadde jeg sett utallige ganger. En ufisk var det, og jeg hadde kasta hundrevis av den på sjøen. Denne makabre ufisken hadde lurt meg til å tru at jeg hadde fått en veritabel storsei, og så var det en slik. Men nå var den altså ikke ufisk lenger. Nå var storseien blitt en fattig skomakerlaks bare, og lysingen en ønskefangst til femdobbel verdi. Nå skaffet folk seg dyrebare nylonarn og henta den opp fra de djupeste holer i hav og fjord. De heldige kom i land med fangster på et par tusen kroners verdi. Den var blitt lysing i dobbelt forstand, henta opp fra de mørkeste havdjup. Eksport til England, til Sverige. Telegram kom: Send mere lysing!

Om kvelden ringer telefonen. — Vi har tatt ei klip med sild. Kan dere komme og hente den? Jeg ble med. «Ei klip» med sild. — Vi la oss ved notstenget. Ortaksnota ble varpa i land og prøvehåven duppa nedi. Den kom opp igjen med en kassefylling fin-fin feitsild. Det spraka av silderist i kveldssola, «havets sølv» gnistra og blenkte. Håv etter håv gjorde rundkast over notbåtripa og tømte seg. Til slutt var båten fylt så bare et par tommer esing skilte mellom uta- og innabords. Er det mere igjen? Ja, det er ei klip til. Det ble en ny båtlast — to hundre hektoliter, sild for noe slikt

Fra Børøundet på Hitra

Foto: Henry Strand

som 10—12 tusen kroner. Ja, havet gir. Denne gangen gav det meg en opplevelse i tillegg. Det sprellet en fin sjøaure oppe i silde-dyngen. Vil du ha den, så bare ta. Det er flere av samme slaget utabords, og det blir vel enda ei klip, får vi tru.

Vi er vant til at dag er arbeid og natt er søvn. Regelmessig som et urverk går døgnrytmen. Vi veit på timen at onsdag 13. i neste måned klokka 13 er jeg opptatt med det eller det. Her veit de færreste om hvor de er om tre timer. Kanskje er de da midt oppe i det store varpet som har spøkt for dem gjennom dåd og drøm fra de var en neve stor. Drømmen om det store varpet, skuffelsene og nye drømmer har skapt en likevekt som ligner på fatalisme hos disse fjæresteinssliterne. «Mennesket og maktene» snakker Olav Duun om. Maktene er noe de regner med, en bøyg eller hjelper, og de bøyer seg for det de ikke rår med.

Men la nå folket fare og tilbake til Hitra og naturen. Storopp-

levelsen for dere som skal «gjøre» Hitra på en dag, er turen over skogen mellom Fillan og Sandstad. Her møter dere eventyret i villmarka, hjorten. Dere må være bra uheldig om det skal mislykkes. Nå begynner hjorten å bli så vant med biler og busser at den reagerer ikke lenger. Siste sommer kjørte vi en buss full av folk over skogen, og vi tellet 16 hjorter som sto ved veien og så på oss.

Når dere kommer på høgda over Hamn og møter utsynet over Trondheimsleia, Hemne, Aure og Tustna, da *må* dere stanse og nyte den. Den er storslagen. Det er så mye som er «småpent» på Hitra, men dette er som Vinje sier: «Her er so vent det kan meg grøta, sjølv om eg er vaksen kar.»

Flere og flere oppdager nå Hitra, og folket der ute begynner å skjønne at de må til å gjøre noe for å kunne ta mot dem. Det er allerede begynt å dukke opp noen mindre gjestgiverier, men de forslår lite når det *store* innrykket kommer, når ferjesambandet er blitt et faktum. Men fra neste sommer starter et virkelig storhotell, Hitra gjestgiveri på Ansnes. Da kan jeg som så ofte har stått oppradd, si når jeg blir spurt om det er husrom å få: Værsgod! — Husrom er det. Du trenger ikke å avskrive Hitra av den grunn. — Hvis nå bare ikke svenskene sprenger alle forutsetninger i sin «fortjusande» begeistring for å stå ved bredden av Atlanterhavet.